

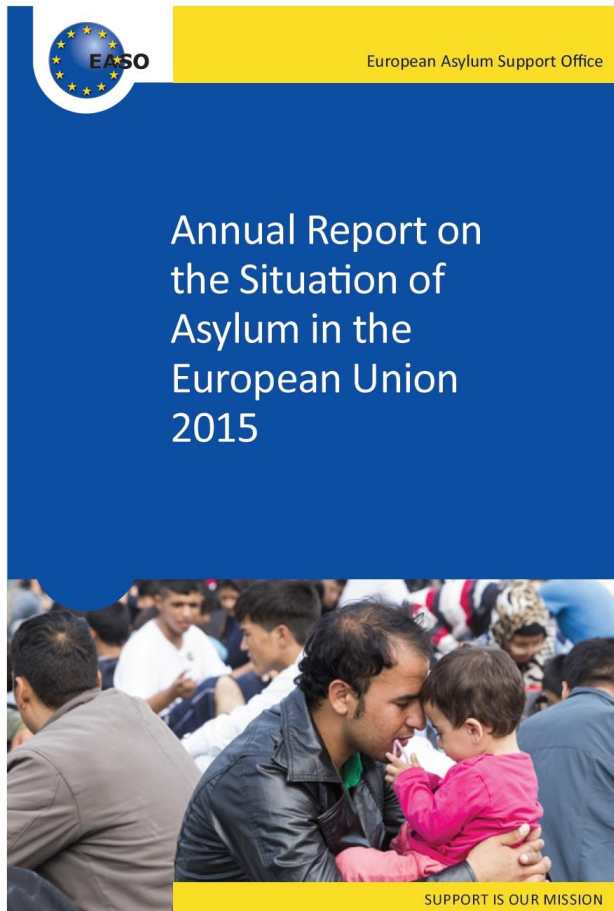
EU:n turvapaikkatilannetta koskevan EASOn vuoden 2015 vuosikertomuksen keskeisimmät havainnot

Johdanto

EASOn vuoden 2015 vuosikertomus antaa kattavan kuvan kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten määrästä ja luonteesta EU:n kaikissa 28 jäsenvaltiossa sekä Norjassa ja Sveitsissä (EU+). Siinä tarkastellaan suuntauksia turvapaikka-asioissa, mukaan lukien tärkeimmät haasteet ja niihin vastaaminen vuoden aikana, sekä merkittävää institutionaalista ja lainsäädännöllistä kehitystä ja esitetään yhteenveto Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän käytännön toiminnasta. Tietoja on saatu jäsenvaltioilta, YK:n pakolaisjärjestöltä, kansalaisyhteiskunnalta, informaatikoilta ja kentällä toimivilta virkamiehiltä.

Kertomuksen pääkohdat

- Vuonna 2015 EU+:ssa tehtiin lähes 1,4 miljoonaa kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta. Hakemusten määrä oli suurin sen jälkeen, kun tietoja alettiin kerätä EU:n tasolla vuonna 2008.
- Suurin osa rekisteröidyistä turvapaikanhakijoista oli Syyrian, Länsi-Balkanin maiden ja Afganistanin kansalaisia. Tärkeimmät vastaanottavat maat olivat Saksa, Unkari, Ruotsi, Itävalta ja Italia.
- Päätöstä kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseensa odottavien henkilöiden määrä EU+:ssa ylitti miljoonan rajan vuoden 2015 lopussa. Vireillä olevien hakemusten määrä yli kaksinkertaistui vuodesta 2014.
- Syyrian kriisi oli edelleen keskeinen tekijä, joka vaikuttaa kansainvälistä suojelua EU+:ssa koskevien hakemusten määrään. Syyrialaisien hakemuksia oli yli 380 000 eli kolminkertainen määrä vuoteen 2014 verrattuna.
- Länsi-Balkanin maiden kansalaisten hakemuksia oli 201 405 eli lähes kaksinkertainen määrä vuoteen 2015 verrattuna. Valtaosa hakijoista oli Kosovosta tai Albaniasta.
- Afganistan oli edelleen yksi tärkeimmistä kansainvälistä suojelua hakeneiden henkilöiden lähtömaista viime vuonna, kun heidän hakemuksiaan oli 196 170 (lisäys 359 %). Afganistan oli kärjessä myös vertailtaessa kansainvälistä suojelua EU+-maissa hakevien ilman huoltajaa olevien lasten osuutta (25 % kaikista afganistanilaisista hakijoista).
- Ensimmäisestä EU:n yhteisestä uudelleensijoittamista koskevasta toimesta sovittiin, kun 27 jäsenvaltiota ja Dublin-järjestelmään assosioituneet valtiot sitoutuivat uudelleensijoittamaan kahden vuoden aikana 22 504 pakolaista EU:n ulkopuolelta.

Sisäisten siirtojen järjestelmä

Kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vuoden 2015 ennennäkemättömän tulvan vuoksi sovittiin sisäisten siirtojen järjestelmästä tukemaan "etulinjan" jäsenvaltioita – Italiaa ja Kreikkaa – joiden paineet olivat huomattavat. Komissio teki toukokuussa 2015 ehdotuksen, minkä jälkeen neuvosto hyväksyi kaksi päätöstä. Niillä perustettiin tilapäinen ja poikkeuksellinen sisäisten siirtojen järjestelmä selvästi kansainvälisen suojelun tarpeessa olevien 160 000 hakijan siirtämiseksi Kreikasta ja Italiasta kahden vuoden aikana syyskuuhun 2017 mennessä.

Ilman huoltajaa olevat lapset

Vuonna 2015 kaikkiaan 95 985 ilman huoltajaa olevaa lasta haki kansainvälistä suojelua EU+:ssa. Määrä oli lähes nelinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Hakijoiden määrä kasvoi eniten neljässä tärkeimmässä vastaanottajamaassa, jotka ovat Ruotsi, Saksa, Unkari ja Itävalta. Näissä neljässä maassa jätettiin 70 % kaikista ilman huoltajaa olevien lasten turvapaikkahakemuksista. Tämä erittäin suuri määrä kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä, jotka ilmoittivat olevansa alaikäisiä, aiheutti haasteita. Ne

liittyivät asianmukaiseen iän arviointiin ja holhoojien puutteeseen tai viiveisiin holhouksen järjestämisessä.

Vastaanottokeskukset

Turvapaikkahakemusten määrän lisääntyminen vuonna 2015 johti majoitustilojen puutteeseen monissa jäsenvaltioissa, erityisesti kesäkuukausien aikana. Eräiden jäsenvaltioiden oli kaksin- tai kolminkertaistettava vastaanottovalmiutensa, mikä osoittaa, että joustavuutta on parannettava tilojen järjestämisessä. Näihin haasteisiin vastaamiseksi on toteutettu toimenpiteitä. Niistä esimerkkinä ovat pysyvän ja tilapäisen majoituksen / hätämajoituksen lisääminen, uusien ensimmäisten vastaanottokeskusten perustaminen ja naapurijäsenvaltioiden välisen yhteistyön tiivistäminen.

EASOn tuki

Viime vuonna EASO jatkoi operatiivisen tuen antamista Kreikalle, Italialle, Bulgarialle ja Kyprokselle. EASO on syyskuusta 2015 alkaen tukenut Italiasta ja Kreikasta muihin EU-maihin toteutettavien EU:n sisäisten siirtojen järjestelmää. Tuki perustuu kummankin jäsenvaltion kanssa allekirjoitettuihin toimintasuunnitelmiin, jotka koskevat hotspot-alueilta tehtäviä sisäisiä siirtoja, sekä asiantuntijoiden, esimerkiksi liikkuvien yksiköiden, käyttöön ja monenlaisten välineiden kehittämiseen sisäisten siirtojen eri vaiheita varten (esitteet, lähtöä edeltävät tiedot, rekisteröinti, yhteensovitus ja haavoittuvassa asemassa olevien tunnistamisväline).

Kansallisten turvapaikkajärjestelmien kehittäminen

Kun määräaika uudelleenlaaditun turvapaikkasäännösten saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä umpeutui vuonna 2015, monet jäsenvaltiot tekivät muutoksia kansallisia turvapaikkajärjestelmiä koskevaan lainsäädäntöön. Useissa EU+-maissa otettiin turvapaikanhakijoiden suuren määrän vuoksi samanaikaisesti käyttöön hätämekanismeja, jotka liittyivät rajaturvallisuuteen, tapausten nopeaan rekisteröintiin ja käsittelyyn sekä erityismenettelyjen käytön tarkistukseen.

Tiedotus ja oikeusapu

Vuonna 2015 EU+-maissa tehtiin monia lainsäädännön muutoksia, joilla lisättiin kansainvälistä suojelua hakeville henkilöille menettelyn eri vaiheissa tarjottavaa tietoa ja oikeusapua. Tämä oli edelleen haasteellista vuonna 2015 erityisesti kysynnän kasvun ja usein rajallisten asiantuntijaresurssien vuoksi.

Tulevaisuuden strategia

Komission esittämän Euroopan unionin turvapaikkavirastoa koskevan ehdotuksen mukaisesti EASO aloittaa uuden vaiheen ja suuntaa tähän asti tehdyn työn pohjalta kohti uusia ja laajennettuja tehtäviä sekä uusia toimivaltuuksia.

Kertomus on kokonaisuudessaan osoitteessa <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/annual-report>.